

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

§. 3. Quid de suppressione veritatis, vel falsitatis expressione circa
causam finalem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

Sic vero gratia, n. 21. & expreſſe alios refertens Nicol. Garcia s. pars. de benef. cap. 3. n. 6. & alij apud ipos. Sed vi bene notat Thom. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 21. n. 4. & lib. 4. in Decal. c. 47. n. num. 10. hec limitatio sic uniuersitatem accepta, vera non cit. Negat enim non potest subcepitiam, & nullam esse dispensationem ab ordinario obtentari, circa votum assumendum ordinem iustum falso allegata causa inconveniens. Quare illam doctrinam veram esse indicat solum in materia beneficiorum, in quibus deceptio circa valorem beneficii non viriat graviter ab ordinario concessam, quia non cauerit a iure hanc qualitatem esse ordinario exprimentam, quia ipsa supponitur perfectam omnium notitiam habitus, ex Clem. 2. de ordin. Idem putaret dicendum de falsitate circa ea, que ordinarius tenetius omnino scire & oppugnare enim non potest talis dispensatio viu subceptionis ratione imperata ab ordinario abolutione ad excommunicatione falso allegans partis fasiscelle, tenet absolutio, quia ordinarius tenebat hec recte inelutare, & tradit Nauar. c. 27. n. 38. Courte. calma. 1. p. §. 11. n. 14. multis relat. Nicol. Garcia 8. p. de benef. c. 3. n. 10. At ius reliquias, & praecipue in dispensationibus legum superioris retinenda est doctrina posita, ut intelligatur tam de Pontifice, quam de ordinario.

4. Tertio certum esse debet quomodocumque taceatur veritas necessaria exprimenda, vel exprimitur fasilitas necessaria tacerenda, reteripum subcepitrum erit, & nullum dubilitate superaddita. Ratio quia deficit voluntas concedentis, & videunt decimam in c. 5. super litteris §. si vero, de rescripto, & itadie glof. si mou proprio, de prob. in 6. verb. taceatur, Mafcard. de prob. c. 46. n. 4. Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 3. cap. 201. n. 22. & alij, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 8. disp. 21. n. 14. 42. & 6. Salas disp. 20. sec. 15. num. 11. 6. Guter. lib. 2. can. q. 9. cap. 1. n. 13. ex quo fit, si abiqui tua culpa, tua procurator ut facilius dispensationem impetraret, mutauit narrationis substantiam, vel tacendo verum, vel exprimento falso nulla erit imputatio rescripti, habetur e. si mou proprio, de prob. in 6. vers. Iste si ad petitionem illius, vel alterius pro te oblatum, &c. si alios refert docet Sanchez lib. 8. de dispens. disp. 21. n. 56. 57. & §. 8. ratio est eadem, quia de dicti voluntatis.

5. Quarto certum esse debet, si deceptio commissa sit circa substantiam materiam rescripti vel circa personam, cui committitur rescriptum, vitiare omnino. Exemplis declaro de errore commissio circa materiam substantiam. Petis dispensationem pro voto castitatis, cum tamen sit votum religionis. Petis dispensationem pro voto non fornicandi, non nubendi, cum tamen sit votum castitatis. Licit enim in voto castitatis, includatur votum non fornicandi, non nubendi, non postulandi, includendum sub absolute voluntate castitatis, quare si absolute voluntas castitatis non declaratur, non declaratur materia dispensanda. Item si plus voto assumendum ordines, petis dispensationem non nubendi, sunt enim hec omnino diversa. sic Suar. lib. 5. de voto. 27. n. 8. Sanch. lib. 4. cap. 47. num. 28. Ad idem est si petis dispensationem voti religionis, cum tamen sit etiam profundi in religione, quia secundum probabi iuris sententiam votum profiendi aliquid superadit primo. sic Nauar. c. 21. n. 47. Suarez sippa. Sanchez lib. 4. cap. 47. n. 3. Econtra vero si habens votum religionis petes dispensationem de voto profundi: credo dispensationem valere, quia in voto profundi clauditur expressi votum religionis, et inupter aliquid addatur, ac proinde non est commissio error in voti substantia. Suar. f. p. n. 8. Sanch. n. 2. 9. Item si petes dispensationem voti dubij, cum tamen sit certus, variis substantiis materiam dispensationis, quia votum dubium forte non obligat, sicut nec remissio debiti dubii prodest debitori certo. Sanchez disp. 21. n. 40. Et lib. 4. Dec. 47. n. 34. Suar. lib. 6. de voto. 27. n. 6. Idem quod dicitur de dispensatione voti, dici poterat de rescripto ad beneficia, vel pro illorum executione: si enim petis beneficium curatum, cum tamen sit simplex, nulla est concessio, nisi forte est cutatum, vel complex, gratia demonstrationis efficit appositum, quod tamen non est plausibilis, si eadem oratione concessio fiat, ut reddi doceat Felio. c. super listeris. de script. n. 4. Idem in impedimenti ad matrimonium, ad ordinem, ad beneficium; si enim habes vnu impedimentum, dispensationem in alio petas, est grauius, contrect dispensatio, quia eratur in materia substantiali dispensationis. Ad idem est, si princeps declarasset voluntatem suum repugnare dispensationi in aliquo casu, & tu lob verbis generalibus petes illius dispensationem. Ut si dices praesta facultatem dispensandi in aliquo casu, non concerteret illi casus concessus, quia sub generali concessione non venire ca. & quia quis in specie non efficit verò similiter concessus, reg. in generali, de reg. iur. in 6. sicut in generali concessione absoluendis à tenebris, non comprehenditur heresis, sic Sanchez lib. 8. di p. 21. n. 24. & lib. 4. in Decalog. cap. 47. num. 26. Salas disp. 20. de legib. sed. 15. n. 122. vers. sextum dubium, ubi bene adquerunt, si hec voluntas repugnans non praescient, sed solum quedam naturalis repugnans, quia minutissima quaque obseruat, ob quam conditionem praelatum potest non concessionem illam absoluunt, quia absoluere concedit.

Ferd. de Castro Sum. Pars I. Mor.

6. Si autem error commissus sit circa personam, cui committitur rescriptum expedendum, censore omnino vitare, v. g. affirmasti te esse dicccsis Salmantinæ, cum tamen sit Vallisoletanæ, & rescriptum commissum est Officiale Salmantino, putans Pontifex te esse ex illa diccessi, rescriptum nullum est, quia nec expedite illud potest Officiale Salmantinus, eo quod ex errore libi concessum sit, alias non concedendum: nunquam enim Pontifex alteri ab ordinario dispensandi, nisi ex certa scientia rescriptum delegat, iuxta Trident. sess. 22. cap. 5. de reformat. Neque etiam expedite illud potest Officiale Vallisoletanus, si quidem illi commissum non est. Ergo sic Sanch. lib. 8. disp. 21. numero 39. quoniam contra teneat Basili. lib. 8. c. 17. n. 43. fidei. Quod si error commissus sit circa personam, pro qua est rescriptum concessum, distinguendum est, aut error facit, ut dispensans intelligat alium esse, cui concedit dispensationem ab eo, cui re vera concedit, aut non facit. si non facit, est error per accidens, & non viabilis rescriptum. Quia ratione dictum communis Doctores: si errat in nomine, ut si p. Franciscus ponatur Petrus in rescripto, non viarii rescriptum; quia nominari Franciscum, vel Petrum dispensatum non variat concepcionem dispensantis, neque alteri ab eo, qui libi offeratur, intendit dispensationem concedere est expressa decisio Instituta de legat. §. si quis in nomine, & leg. se quis in fundi. 4. ff. de legat. 1. & plures allegans docet Sanchez lib. 8. ad sp. 21. n. 17.

7. Quod si error faciat, ut dispensans intelligat alium esse, cui concedit dispensationem ab eo, cui re vera expostulatur concedi; ut si propositus esset Ioannes dispensandus notus, & familiaris dispensanti, cum tamen esset Petrus omnino incognitus. Thomas Sanchez num. 38. affirmit, validam esse dispensationem, neque hunc errorum oblitare, si constaret eodem modo concedendam dispensationem Petro incognito, si expeditus esset, ac concederet Ioanni eius noto, & familiari. Mouetur, quia in his Princeps non debet spectare, quis est libi propodus; sed quis est qui vere dispensationem petit, & illi indigeret, scilicet administrator sacramentorum, excepto matrimonio, non spectat, quoniam sit ei est administrator sacramentorum, an notus, vel ignorans libi sit, sed suam mentem dirigat ad eum, qui libi est praesens.

8. Ceterum credo probabilius hunc errorum vitiate omnino rescriptum. Quia dispensans tantum concedit dispensationem ei, qui libi est propositus: nullo autem modo est libi propodus is, qui indiget dispensatione, sed alius. Nam licet procurator intenderet proponeat indigentem dispensatione, de facto alium proponit; siquidem alium esse cognovit ex relatione dispensans. Ergo dispensans non indigent dispensatione, sed tibi proposito dispensationem concessit. Ergo est nulla confessio. Et confirimo ex §. si quis in nomine, Instit. de legatis, ubi error nominis, aut pronominis legatur non obstat legato, notwithstanding appearsit quando alius de persona constas, quia tunc est error accidentalis; at in praesenti calu non constat de persona, cui petas dispensatio, & relatio facit, ut proflus intelligatur distincta. Ergo secundum confirmo ex cap. significante, de rescripto, vbi rescriptum datum contra Vicarium Remensis dicccsis, cum tamen petuit Leodiensis, irritum deceperit, qui non constabat aliunde de persona contra quam erat rescriptum imperatum, sed in calu nostro, de persona, cui petuit dispensatio, non constat, immo potius intelliguntur dari omnino distincta. Ergo. Et ita tenet gl. in supradic. & in E. Rodulphus, eod. iii. Neque obstat exemplum lacrimorum, quia ibi determinatur persona, cui administrator sacramentum per praesentiam nec determinatur per petitionem, cum potius erratur in illa, neque per necessitatem, cum sint multe, que candem necessitatem habeant, quibus omnibus dispensatio non prodest. Ergo ex nullo capite determinatur. Alias, vi bene dicit glof. in de significante, verbo, non de Remensi, una clausula, quia certa, & determinata videtur, possit trahi ad plures personas, quod illi non debet, tum quia generalitas in huiusmodi litteris reprobatur, tum quia rescripta, & praecipue ad licesitatem iurius sunt, & potius restringenda sunt, quam laxanda.

§. III.

Quid de suppressione veritatis, vel falsitatis expressione, circa causam finaliem.

1. Quae sit causa finalis.
2. Quando vitium in hac causa visiet rescriptum? Proponitur triplex sententia.
3. Preferitur tercia sententia affirmans ex sola taciturnitate veritatis, que iure debet exprimi, & ex sola expressione falsitatis, que iure taceri debet, reddi rescriptum subcepitrum.
4. Expressio causa, & taciturnitas veri debet esse circa causas finales.
5. Nomine iuris intelligitur non solum ius scriptum, sed etiam stylus Principis concedentis.

Non est facile distingue inter causam motuam, & astatim finalis. Illa mihi videatur germanior explicatio, quae astatim finalis causam esse, quae concernit intrinsecum materiam ipsius scripti, & sine qua scriptum non concedetur. Motuam, quae extinsecus est, & per accidens, & quae posita, vel sublata scriptum eodem modo concedetur, & si non ea facilitate. sic Tiraquell. tractat. *ex ante causa, limitat. i. num. ix.* Courte. lib. i. variarum. cap. 20. num. 5. Vnum tamen debet esse omnino certum, si in scripto solum apponatur *causa*, illa finalis, & non motu confusa est, ac proinde si falsa sit, viabile scriptum, quia semper censetur Princeps priuilegium velle concedere causa allegata etiam si mortuus proprio, & ex causa scientia dicat concedere, ita Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 3. cap. 20. num. 8. Sanchez lib. 8. disp. 2. num. 41. Gutierrez. lib. 2. canon. qq. 15. n. 103. & 104.

2. Difficultas ergo est, quando suppositio veritatis, vel falsitatis expedit circa causam scripti, viciet scriptum? Varie sunt sententiae. Prima docet eam suppositionem veritatis cedere subiectum scriptum, quae si exprimeretur, vel non concedetur scriptum, vel si concedetur non ea facilitate, sed graviori difficultate, & econtra, eam si statim expressionem viarum, quae sublata non concedetur scriptum, aut non cum ea facilitate. Secunda sententia inquit, esse scriptum subiectum, si supprimatur veritas, quia cognitio minima Princeps scriptum concederet, vel exprimiratur falsitas, quia sublata non concederet, aut non concederet eo modo. Tertia sententia dicit non ex quavis suppositione veritatis, neque ex quavis expressione falsitatis, sed idem scriptum subiectum, sed cum ratiociniis, quae iure debet exprimi, vel exprimitur falsitas, quae iure debebat taceri. Doctores, & rationes harum sententiarum adducunt eleganter Sanchez lib. 8. disp. 2. 1. n. 10.

3. Haec tercia sententia, ut probabilior sustinetur est, quamque probat Sanchez a numero 13. Salas disp. 20. sed. 1. 5. num. 11. 5. Basilius de Leon lib. 8. de matrim. c. 17. n. 2. Suarez. lib. 6. de vero, cap. 27. & num. 6. Ratio est, quia plus sunt, quae si expressa essent, retardarent Princepem a concessione, in modo omnino cum ab illa remouerentur, ut si dispensans sit visiosus, sit eius inimicus. Alia sunt, quae falso expressa impellent Princepem concedere, alias forte non concessurus, ut quod sit vir doctus, pius, & prudens; quorum tamen expressio, vel suppositio, quia non caueat a iure, non annulat scriptum, vi ex communis sententia docent supradicti Doctores. Quocirca prae regula statuendum est, illorum ratiocinatatem impideat concessionem, quia iure mandatur exprimi, & illorum expressionem falsam viatam concessionem, quibus secundum ius mouetur Princeps in scripto concedendo, ita ut iure cautum sit, quod ei expressis gratiam Princeps non concessuerit, sic vita Doctores super relativos docet innumerous referens Nicol. Garcia 8. part. de benef. cap. 3. numero 20. Ratio prioris partis est, quia cum ius aliquam conditionem exprimendam expolitare, intelligitur illam expolitare pro forma: quod non leuitur colligunt ex cap. si mutu proprio de prob. in 6. vbi taciturnitas modici beneficii viuat gratiam, qui a iure caueatur exprimi, cum tamen expressum gratiam non impeditur, sed deficiente forma deficit actus. Ego. Ratio vero secundae partis est, quia si falso allegatur causa, quae mouet Princepem ad scriptum concedendum: iam scriptum conceditur praece voluntatem concedentis. Ergo non potest habere effectum. Item omne scriptum habet subinellestam conditionem, si preces veritatis dantur. c. 2. de scriptis.

4. Aduento tamen expressionem falsi, sicut & taciturnitatem veri debere esse circa causas finales, non impulsuus tantum, hoc est, circa causas pertinentes directe ad concessionem materiam, non ad ipsum concedendum, vel que concessionem sunt extrinsecus. Qua ratione eleemosyna data pauperi iniquo, vel singuli, si deputum, valida est, quia tamen non datur, si eius virtus cognoscatur, quia non committitur falsitas in causa, quae ad ipsam donationem a iure requiri sit. Sic Henriquez lib. 1. de matrim. c. 3. num. 7. Courte. lib. i. var. c. 200. n. 5. *vers. falsius*. Suarez lib. 8. disp. 2. 1. num. 18. & 31. Mandol. reg. 31. *Cancell. g. 9. n. 10.* Gutierrez. canon. qq. lib. 2. c. 15. n. 19. vbi plures refut.

5. Aduento secundum, nomine iuriis intelligi non solum ius scriptum, sed etiam stylum Princepis concedentis, & confutandem. Et de stylo conflat, quia stylus curia ius facit, cap. quām grāni, de crīmōne fālſi. Et eodem modo, ac ius obseruandum est, sic Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 3. *caſu 201. num. 8.* Mascar. de probat. concluſ. 346. num. 8. Sanchez & alios referens illa disp. 2. 1. num. 16. Garcia 8. part. de benef. cap. 3. num. 21. Neque oblat extra curiam Romanam illius stylum non obligat: nam hoc est verum quoad solemnitates accidentales iudicari, non quoad qualitates in dispensationibus, vel litteris gratiae, aut infiniti exprimentias, quae iuxta stylum unde emanantur, vera, vel falsa iudicandas, sunt. Sanchez sup. a. Salas disp. 1. c. 5. n. 117. Garcia 8. p. de benef. cap. 8. n. 65. De confutandis autem similiter probatur, quia coniunctudo habetur pro lege. *Ius minimi. ff. de legi. & tractat. supradicti Doctores.*

§. IV.

Expenduntur causæ, quæ iure, & consuetudine debent exprimi in dispensationibus obtinendis, quarumque taciturnitas vitiat scriptum.

1. Non est necessarium mentionem facere alio tempore negatam esse dispensationem.
2. Sine dispensatione nulla, ex eo quod taceas aliam tibi esse in ea materiam concessam.
3. Resolutur ex probabilitate non esse.
4. Limitatur super radicem doctrina, si prima dispensatio fuit in prauidicium tertij, quia tunc debes illius mentionem facere.
5. Idem est, si est necessarium, ut Princeps qualitatem, & quantitatem gratis intelligat. Explicaturque exemplis.
6. Ita si necessarium est, ut impedimentum dispensandum integrè cognoscatur.
7. Valens dispensatio secunda, sine mentione prima, quos ad tollendos scriptulos, vel dubium secundum imponatur.
8. Sed quid si obtinet secundam dispensationem prior usus non fuerit? Affirmat Sanchez priorem euaneſcere.
9. Sed probabilitas est secundam esse inutilam, casu quo prima extincta non sit impedimento perpetuo.
10. Duplicitate impedimentum ligatus debeatne utriusque mentionem facere: prima sententia negat.
11. Secunda probabilitas affirmat.
12. Quid si habens votum castitatis, & velis cum consanguinea contrahere? An possis voti dispensationem impetrare, tacito impedimento consanguinitatis. Resolutur pessi in aliquo casu.
13. Quid si habens votum castitatis, & religionis.
14. Si impedimentum irritationis tolli debet, non est necessarium facienda mentio in impetracione dispensationis.
15. Quid si impedimentum sit aliud publicum, aliud occultum.
16. Quid dicendum in dispensatione irregularitatis, & aliarum paenarum.

Non est animus investigate, quæ debeant exprimi pro dispensatione in beneficiis, in matrimonio, in censu, neque pro obtinenda scripto ad beneficia, matrimonio, & censu, ab sollicitatione absoluuntur; quia non propriam sedem habent, sūtque locis debent reterui. Io. prætent autem solum dictum de his, quæ omni dispensationi, & rescripto generalia sunt.

1. Primum ergo dubitatur, an debetas in impetracione dispensationis mentionem facere tibi alio tempore negatam esse, si fore possit, & negata fuit? Doct Menochius libro 2. de arbitr. c. 17. n. 3. cap. 203. numero 6. Et ratio esse potest, quia concedit ex iure, alias non concessurus, si sciret antea negasse. Ceterum tenendum est hoc non esse necessarium, quia neque ex iure, neque ex stylo, neque ex consuetudine habetur: si quod autem Princeps est, negaturus dispensationem, si sciret antea negasse, non obstat, quia tunc non negaret ex causa concernente dispensationem, sed ex causa falsi extincta dispensationis, qualis est negasse illam. Ergo si causa allegata ad dispensandum sufficiens est, tacete negatam esse prius dispensationem, non potest reddere illam insufficientem, & ita tenet Sanchez libro 8. disp. 2. 1. num. 14. Suarez de legibus libro 6. cap. 22. numero 1. & segg. Basilius libro 8. de maritim. cap. 17. numero 3. Et haec doctrina vera est, sicut idem sit superior, qui negavit dispensationem, & secundo concedit, sive inferior illo, qui negavit; adhuc ex ultimo valere. Quia ex negatione superioris non est sublata, aut restat inferioris facultas. Si ergo antequam superior negaret, poterat hic inferior dispensationem expedire, idem poterit post negationem: & ita tenet Basilius supra numero 4. Suarez num. 6. aduersus Thom. Sanchez lib. 8. de maritim. disp. 14. numero 5.

2. Secundum dubitatur, an sit nulla dispensatio, si taceas aliam tibi esse in ea materia concessam? Et in primis certum esse debet, si prima dispensatio ab aliquo defectum fuit nulla, non esse necessarium illius mentionem facere in impetracione secundæ, quia non præstat impedimentum, quod de iure non fortuit effectum, iuxta regulam, de regi. iuris. in 6. & tractat Suarez lib. 6. de legibus. cap. 23. num. 17. Mascar. de probat. conclus. 846. num. 20. Sanchez lib. 8. disp. 22. num. 21. & 22. plures ab eo relati. Daxi in ea materia; quia circa diuersas, clatum est non esse necessarium, mentionem prioris facere, ut docet Panormitanus cap. primit. num. 13. de rescripta. Sanchez plures referens disp. 22. num. 5. Suarez lib. 6. de legibus. c. 23. n. 2. Vnde non est necessarium, si dispensatus suisti in ieiuno, illius dispensationis mentionem facere, cum irregulatatis dispensationem obtines, nec si fuisti dispensatus in voto castiatis, narrare dispensationem, cum de illegitimitate petis. At si in

eadem